

Таким чином, розвиток нових форм ТКС має на меті перетворення прикордонних периферійних регіонів у рамках державних територій в інтегровані, взаємодоповнюючі райони, які набувають функцій передавачів нової інформації, досвіду тощо. Внаслідок цього відбувається зниження залежності прикордонних територій не лише від внутрішніх адміністративно-територіальних меж, а й від державних кордонів.

Література

1. Кіш Є. Українсько-угорське транскордонне співробітництво: можливості та пріоритети у XXI столітті / Є. Кіш. – Ужгород, 2003. – 245 с.

2. Мадяр Р.О. Транскордонне економічне співробітництво в умовах глобалізації та європейської інтеграції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / Р.О. Мадяр. – НАН України. Інститут світової економіки і міжнародних відносин. – К, 2008. – 18 с.

3. Студенніков І.В. Транскордонне співробітництво як дзеркало регіональної політики в Україні / І.В. Студенніков // Економічний Часопис-XXI. – 2005. – №1-2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті : <http://soskin.info/ea.php?pokazold=20050111&n=1-2&y=2005>.

4. Транскордонне співробітництво в умовах розширення Європейського Союзу на Схід : Монографія / [Мікловда В.П., Лендел М.А., Слава С.С., Сембер С.В.]. – Ужгород : Карпати, 2006. – 496 с.

УДК 339.92:332.122(477:4)

БОРА Н.Ю., ФЕКЕТЕ Т.
Мукачівський державний університет

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА РЕГІОНІВ

Останніми роками спостерігається підвищена увага як теоретиків, так і практиків щодо необхідності проведення наукових і прикладних досліджень у напрямку транскордонного співробітництва. Не дивлячись на це, коло питань, які супроводжують і впливають на даний процес у міжнародній і вітчизняній науці розкриті недостатньо. Мало приділено уваги маркетинговим аспектам, зокрема, регіональному та муніципальному маркетингу, їх удосконаленню та практичному використанні органами місцевої влади. Ця прогалина відчутно позначається на ефективності транскордонного співробітництва в регіонах, що і закономірно надає актуальності даному напрямку дослідження.

Свій вклад у проблематику розвитку маркетингу на рівні муніципального утворення та регіону внесли такі закордонні вчені-дослідники, як: Р. Балтер, Б. Берман, А. Дайан, Ф. Котлер, П. Мазур, І. Центес, Арч Шоу, Дж. Еванс та інші. Відчутний внесок у розвиток і популяризацію регіонального маркетингу внесли російські вчені та практики. В першу чергу відмітимо дослідження А.Л. Арженовського, А.Л. Гапоненко, А.М. Лаврова, Д.Б. Норкіна, А.П. Панкрухіна, В.З. Сурніна, І.П., Черної тощо.

За роки незалежності Україна досягла значних результатів у розвитку теорії і практики маркетингу, сформувалася українська маркетингова школа. Однак дослідження в напрямку регіонального маркетингу носять не

систематичний характер. Серед українських вчених-маркетологів, котрі займаються проблемами регіонального маркетингу, відмітимо В.В. Гомольську, М.А. Окландера, Є.В. Савельєва і А.О. Старостину, О.В. Фінагіну. Але питання дослідження механізмів застосування регіонального маркетингу в системі транскордонного співробітництва регіонів на даному етапі розкриті недостатньо.

Згідно з міжнародно-правовими документами, які підписані також й Україною та відповідно ратифіковані в Україні, «транскордонне співробітництво» означає будь-які спільні дії, спрямовані на посилення та поглиблення добросусідських відносин між територіальними общинами або властями, які знаходяться під юрисдикцією двох або декількох Договірних сторін та на укладення з цією метою будь-яких необхідних угод або досягнення домовленостей [3]. Це визначення, яке міститься у базовому європейському документі Ради Європи з ТКС – статті 2 Європейської рамкової конвенції про ТКС між територіальними общинами або властями, підписаної країнами-членами Ради Європи в м. Мадрид 21 травня 1980 р., – є загальноприйнятим у Європі. ТКС сфокусовано перш за все на співпрацю суміжних регіонів, територій сусідніх країн, які мають спільний кордон. Наявність спільного кордону є принципово важливою умовою для розвитку ТКС сусідніх територій.

Транскордонну співпрацю варто розглядати окремо ще й тому, що проблем в умовах транскордонного простору або регіону, під яким розуміють певну територію, що охоплює прикордонні адміністративно-територіальні одиниці сусідніх держав, є набагато більше, ніж тих, що виникають у стосунках територій (регіонів) різних держав [2]. Ці проблеми часто мають об'єктивний характер – незалежний і невідладний людям: перенесення забруднень через атмосферу, проблеми зі спільними водними ресурсами тощо.

Суттєвою складовою категорії транскордонного співробітництва є поняття регіон. Власне, вивчення регіону, прикордонного регіону, транскордонного регіону є об'єктом дослідження історичної регіоналістики, науки, яка ще тільки формується в Україні. Як зазначає один з провідних регіоналістів України, Ярослава Верменич, «регіон – це частина країни і географічна цілісність, і співтовариство людей з відповідним політичним ландшафтом» [1, с. 25].

Отже, наступним базовим поняттям є категорія «регіон». Розділ 2 Статуту Асамблеї європейських регіонів пропонує наступне визначення регіону: регіон – це територіальне утворення, встановлене згідно з законодавством, на рівні, який є нижчим після державного, і наділене правом політичного самоврядування. Регіон визнаватиметься на рівні конституції певної держави або законодавства, яке гарантує його автономію, самобутність, владні повноваження та організаційну структуру.

На нашу думку, з теоретико-методологічної точки зору поняття «регіон» має міждисциплінарний характер, і саме в цьому сенсі Я. Верменич пропонує застосування дефініції «історико-географічний регіон», що визначається як таксономічна одиниця, виділена за ознаками своєрідності умов проживання

людей на певних територіях, особливостей духовної культури, регіональної ідентичності [1, с. 90].

Відповідно прикордонний регіон визначається як адміністративно-територіальна одиниця, яка знаходиться на наступному після державного рівні та розташована безпосередньо вздовж державного кордону. Згідно з класифікацією Ради Європи, прикордонний регіон – це потенційний регіон із притаманною йому географією, екологією, етнічними групами, економічними можливостями тощо, але поділений суверенітетом урядів, що правлять по обидві сторони кордону, прикордонна зона – це більш вузька територіальна одиниця, територія радіусом від 10 до 50 кілометрів від кордону, що може бути різним в залежності від чинного законодавства певної держави [4].

Вищезазначені теоретико-методологічні засади базових понять ТКС не виключають інші тлумачення поняття регіону як певного рівня адміністративно-територіальної одиниці держави. Втім, з точки зору конкретно-історичного дослідження, насамперед, історичного аналізу еволюції, розвитку ТКС, слід зазначити, що поняття регіон є багатозначним, комплексним, хоча і окреслює певні територіальні межі конкретного простору. Важливим є і контекст взаємодії регіону, прикордонного регіону у системі міжнародних відносин. На думку Гарагонича В.В., прикордонний регіон – це певний територіальний простір з конкретно проживаючим на цій території населенням, який має розгалужену систему зв'язків із іншими групами населення в іншому прикордонному регіоні, території проживання яких поділяє кордон [1, с. 24].

З теоретико-практичної точки зору доцільно сформулювати основні завдання формування ТКС регіонів України та Європейського Союзу:

- по-перше, це моніторинг наявного європейського досвіду співпраці регіонів та інших суб'єктів кооперації з метою налагодження ефективної системи транскордонних зв'язків;
- по-друге, це спільна розробка спільної стратегії розвитку ТКС;
- по-третє, розробка конкретних транскордонних проектів, які прийдуть вирішенню наявних проблем на кордонах, межуючих прикордонних регіонів України та Європейського Союзу;
- по-четверте, узагальнення набутого досвіду і визначення нових перспективних напрямів транскордонної співпраці.

Література

1. Гарагонич В.В. Транскордонне співробітництво України: мости через кордони [Текст] : монографія / Василь Гарагонич; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. – Ужгород : Карпати, 2011. – 432 с.

2. Гомольська В.В. Регіональний маркетинг як засіб підвищення інвестиційної привабливості територій / Гомольська В.В. // Регіональна економіка. – 2006. – №4. – С. 158-164.

3. Додатковий протокол до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами та органами влади від 9.11.1995 р.

4. Стратегія транскордонного співробітництва «Карпати 2004–2011». Агентство регіонального розвитку та транскордонного співробітництва «Закарпаття», 2005 року. – 48 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>